

Żołnierze w służbie historii

https://zolnierzewhistorii.ipn.gov.pl/zwh/form/r34769,Zespol-Szkol-im-Jaroslawa-Iwaszkiewicza.html
17.05.2024, 14:03

Magdalena Antoniak

[Powrót](#)

Pełna
nazwa
szkoły

Zespół Szkół im.
Jarosława Iwaszkiewicza
96-500
Sochaczew
mazowieckie

Dane zespołu

Nauczyciel -
Opiekun -
imię i
nazwisko

Magdalena Antoniak

Pierwszy uczeń

Uczeń 1 -
imię i
nazwisko

Sebastian Kalinowski

Drugi uczeń

Uczeń 2 -
imię i
nazwisko

Karolina Potkańska

Trzeci uczeń

Uczeń 3 -
imię i
nazwisko

Zuzanna Materska

Sylwetka żołnierza

Imię i
nazwisko
żołnierza

Feliks Kozubowski

Lata
życia

1894-1939

Opis
postaci

Major Feliks Kozubowski urodził się 7 lutego 1894r. w Dziewałtowie w powiecie Wiłkomirskim na Litwie jako syn Wiktora i Aleksandry z Wołudskich-Polaków, wyznania rzymsko-katolickiego. Ukończył sześć klas gimnazjum w Kownie.

Doskonale znał języki rosyjski, polski i ukraiński. 26 lipca 1921 roku wziął ślub z Zofią Zaborowską. Miał dwoje dzieci: syna Janusza Wiktora (ur. 7 lipca 1922r.) oraz córkę Hannę Zofię (ur. 22 listopada 1924r.) Jako dorastający młodzieniec zainteresował się wojskiem. Od września 1915 r. walczył na froncie podczas I Wojny Światowej, służąc przymusowo w armii rosyjskiej (służył w 21 zapasowym baonie w Kursku, był kadetem w 2 Szkole Podchorążych w Kijowie). W 1917 roku został mianowany podporucznikiem, a kilka miesięcy później porucznikiem. 1 kwietnia 1917 r. trafił do I Pułku Strzelców Polskich na Ukrainie i jako dowódca plutonu brał udział w bitwach pod Czabarówką, Kusiatińem. Od 11 stycznia 1918 podjął misję werbowania polskich jeńców z armii niemieckiej i austriackiej do I Polskiego Korpusu Dowbor - Muśnickiego. W tym samym roku został aresztowany i więziony w Tule. W październiku 1918 r. brał udział w akcji rozbrajania Niemców w Warszawie. Do Polskiej armii wstąpił 2 lutego 1919r. po ukończeniu Uzupełniającego Kursu Oficerskiego w Szkole Podchorążych w Warszawie. W latach 1924-1928 pełnił służbę w 42 Pułku Piechoty w Białymstoku, a następnie został wysłany 7 czerwca 1920r. jako dowódca 1 kompanii, na front bolszewicki, gdzie został poważnie ranny. 21 września 1920 został

przeniesiony do 3 syberyjskiego p.p. jako dowódca III baonu. 3 maja 1922 otrzymał stopień kapitana. Od 1922 r. był instruktorem baonu szkoleniowego w Centralnej Szkole w Chełmnie. W latach 1924-1928 pełnił służbę w 42 pułku piechoty w Białymstoku. 27 stycznia 1930 roku został awansowany na majora. W 1932 roku służył w Wojskowym Instytucie Przeciwigazowym w Warszawie jako oficer taktyczny. W 1933 r. objął dowództwo nad II batalionem 18 Pułku Piechoty. W czasie kampanii wrześniowej 1939 roku dowodził II batalionem 18 Pułku Piechoty (26 DP) ze Skierniewic. W dniach 13-15 września 1939 brał udział w obronie Sochaczewa. W godzinach rannych 13 września, w czasie bitwy nad Bzurą dowodzony przez niego pododdział złuzował III 144 p.p. i 67 batalion saperów na wschodnim brzegu Bzury, na przedmościach Sochaczewa. Rano następnego dnia z niewiadomych przyczyn wycofał się z miasta. Zawrócony przez płk dypl. Tadeusza Parafińskiego, około godz. 10.00 natarł z marszu na miasto i odrzucił nieprzyjaciela, który w międzyczasie obsadził Sochaczew. W godzinach popołudniowych został wyparty z zajmowanych stanowisk, lecz po wprowadzeniu do walki odwodów odzyskał je na powrót. W trakcie ciężkich walk o miasto, trwających 2,5 doby, jego batalion

stracił 80% stanu osobowego. Z 800 żołnierzy na drugi brzeg Bzury przedostało się tylko około 100. Major Feliks Kozubowski, stojąc na czele swego batalionu, do końca dowodził obroną Sochaczewa. Poległ rankiem 15.09 nad brzegiem Bzury (został trafiony serią z niemieckiego karabinu maszynowego), nieopodal mostu pontonowego. Tutaj też pierwotnie został pochowany.

Poniżej znajduje się strona o majorze Feliksie Kozubowskim stworzona przez naszą grupę, tu znajdują się wszystkie informacje o nim (główne strony się rozwijają).
<https://sites.google.com/view/majorkozubowski/strona-g%C5%82%C3%B3wna>

Film o postaci

https://youtu.be/Ki_vdPlripg

Wykorzystane źródła

Zbiory i materiały dostępne na wystawie "Bitwa nad Bzurą" w Muzeum Ziemi Sochaczewskiej i Pola Bitwy nad Bzurą

Informacje zdobyte podczas rozmowy z kierownikiem wydziału nauki muzeum p. Radosławem Jarosińskim

Oryginalne zdjęcia majora i jego dokumentów pochodzą z jego teczek osobowej muzeum nieudostępianej

zwiedzającym z uwagi na ich unikalność (dzięki uprzejmości p. Jarosińskiego mogliśmy je sfotografować)

Wykorzystane strony internetowe:
[www. starysochaczew.pl](http://www.starysochaczew.pl)
<https://www.muzeumsochaczew.pl/pl/>
[https://1939.sochaczew.pl /](https://1939.sochaczew.pl/)
<https://www.sochaczew.pl/home/www/1541?title=major-Feliks-Kozubowski&filterId=1&tabId=45&pid=1541&sochaczew>
<https://www.sochaczew.pl/home/newsshow2/27446>
[https://pl.wikipedia.org/wiki/Feliks_Kozubowski_\(major\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Feliks_Kozubowski_(major))
<https://www.sochaczew.pl/home/newsshow2/27625>

Miejsce pamięci

Nazwa
miejsca

Muzeum Ziemi
Sochaczewskiej i Pola
Bitwy nad Bzurą

Lokalizacja

Zdjęcia

Nazwa
miejsca
Sochaczewskie bulwary
nad Bzurą

Lokalizacja

Zdjęcia

Nazwa
miejsca

Cmentarz parafii św.
Wawrzyńca w
Sochaczewie

Lokalizacja

Zdjęcia

Dokładny opis miejsc

Wymienione miejsca związane są przede wszystkim z Bitwą nad Bzurą we wrześniu 1939r. i obroną samego Sochaczewa. Upamiętniają one głównie majora Feliksa Kozubowskiego i innych żołnierzy Wojska Polskiego biorących udział w walkach II wojny światowej, ale również mieszkańców Sochaczewa, ofiary niemieckiego terroru i partyzantów. Wszystkie opisane przez nas miejsca są ogólnodostępne, każdy może do nich przyjść i je zobaczyć. Tablica pamiątkowa znajduje się w samym centrum miasta, na ścianie najważniejszego sochaczewskiego muzeum, więc łatwo można ją zobaczyć o każdej porze dnia. Pomnik zlokalizowany jest na bulwarach obok plaży miejskiej, obszar ten jest miejscem spotkań wielu osób (przede wszystkim młodych), więc pomnik jest też ogólnodostępny przez całą dobę. Grób majora znajduje się na cmentarzu parafialnym obok centrum miasta, każdy może tu wejść i

złożyć hołd
sochaczewskiemu
bohaterowi, należy tylko
pamiętać o tym, aby
odpowiednio się
zachować w nekropolii,
ponieważ jest to miejsce
spoczynku wielu ludzi,
którym należy się
szacunek.

Żywa lekcja historii

Opis
przeprow
adzonej
żywej
lekcji
historii

Nasz pomysł na żywą
lekcję historii o majorze
Feliksie Kozubowskim to
przeprowadzenie lekcji
wychowawczych dla klas
ósmych Szkoły
Podstawowej nr 7 w
Sochaczewie oraz
konkursu dla chętnych
uczniów. Po spotkaniu z
ósmoklasistami i ich
pozytywnym odbiorem
zajęć, stwierdziłmy, że
tematyka jest na tyle
ciekawa, a jednocześnie
bardzo ważna, że
postanowiliśmy podzielić
się wiedzą z uczniami
naszej szkoły. Dlatego
przeprowadziliśmy serię
lekcji wychowawczych we
wszystkich klasach liceum
i wybranych technikum.

Przygotowania do
przeprowadzenia żywej
lekcji historii
rozpoczęliśmy dużo
wcześniej od zbierania

informacji potrzebnych do zrobienia strony internetowej poświęconej życiu majora Feliksa Kozubowskiego oraz jego roli w obronie Sochaczewa. Zgromadziliśmy dość obszerny materiał na podstawie wiadomości uzyskanych w Muzeum Ziemi Sochaczewskiej i Pola Bitwy nad Bzurą, wywiadu przeprowadzonego z kierownikiem wydziału nauki muzeum p. Radosławem Jarosińskim oraz Internetu. Nasza strona internetowa dostępna jest pod adresem

https://sites.google.com/d/1nzyvtFw4qjWzq_BuVs5HFZy6rtiwvs4v/p/1ÖVN9opEwOTIhdFLg5mzNcTDTawn7gAPq/edit

(strony główne- Bitwa nad Bzurą, życiorys Feliksa Kozubowskiego, sposoby upamiętnienia mają podstrony, rozwijają się)

I. Cykl lekcji wychowawczych

Pracę rozpoczęliśmy od przygotowania scenariusza lekcji (dostępny w plikach poniżej) oraz opracowania terminarza lekcji wychowawczych dla poszczególnych klas (odbyły się one pod koniec maja w klasach szkoły podstawowej- 8b i 8a, LO: Ia, Ib, Ic, IIa, IIa i IIIb , T:Ihr, Ia,)

1. Faza wstępna lekcji wychowawczej

Każda lekcja rozpoczynała się od przeprowadzenia ankiety internetowej za

pomocą aplikacji GoogleForms dotyczącej obrony Sochaczewa i majora Feliksa Kozubowskiego (ankieta i opracowane jej wyniki znajdują się w plikach poniżej). Jej celem było sprawdzenie zasadności przeprowadzania takich zajęć. Uczniowie musieli odpowiedzieć na trzy bardzo proste pytania: Kiedy miała miejsce obrona Sochaczewa? Czy znasz żołnierza biorącego w niej udział? Kim był Feliks Kozubowski?. Okazało się, że większość młodych mieszkańców naszego miasta nic nie wie o losach majora Kozubowskiego w czasie kampanii wrześniowej 1939 i nie kojarzy, jaki miał on związek z obroną Sochaczewa.

2. Faza właściwa lekcji

Wiązała się z przekazywaniem informacji o bitwie nad Bzurą, obronie Sochaczewa, życiu i służbie majora Feliksa Kozubowskiego. Tutaj wykorzystaliśmy naszą stronę internetową i nagranie wywiadu z kierownikiem wydziału nauki Muzeum Ziemi Sochaczewskiej oraz Pola Bitwy nad Bzurą p. Radosławem Jarosińskim. W trakcie zajęć uczniowie wykonywali zadania na otrzymanych wcześniej kartach pracy (załącznik do scenariusza)

3. Faza podsumowująca

Podsumowaniem lekcji była prezentacja naszego trzyminutowego filmiku dotyczącego majora Kozubowskiego.

Na zakończenie zajęć zadaliśmy jeszcze raz pytania, które znalazły się w ankiecie na początku lekcji. Tym razem większość uczniów znała na nie odpowiedź. Poinformowaliśmy również uczniów o organizowanym przez nas konkursie. Od razu zapisywaliśmy chętne osoby.

II. Konkurs

Został przeprowadzony 5 czerwca. Wzięło w nim udział 29 uczniów. Przygotowaliśmy wcześniej regulamin konkursu (dostępny w plikach poniżej), zaznaczając w nim, że będzie miał on dwie części: teoretyczną i sprawnościową połączoną z prezentowaniem wcześniej zdobytej wiedzy. Informacje na temat konkursu opublikowaliśmy na szkolnej stronie Facebookowej <https://pl-pl.facebook.com/ZSIwaszkiewicz>

Przebieg konkursu
1. Część teoretyczna
29 uczniów w sali lekcyjnej rozwiązało test w formie elektronicznej przygotowany wcześniej przez nas na portalu sprawdzianygdynianka.pl. Uczestnicy musieli odpowiedzieć tutaj na 15 losowo wybranych pytań zamkniętych. 16 osób z największą liczbą punktów przeszło do półfinału (w założeniu miało być tylko 12, ale okazało się, że 5 osób miało identyczne wyniki)- jedna osoba odpowiedziała poprawnie na wszystkie pytania.

2. Część sprawnościowo-teoretyczna

Odbyła się przed budynkiem szkoły. Każde z nas oceniało 5 lub 6 uczestników. Zadaniem uczniów było rzucenie granatem do narysowanej na ziemi tarczy (pola wskazywały liczbę punktów możliwych do zdobycia) oraz udzielenie odpowiedzi na otrzymane pytania (uczeń mógł tu odpowiedzieć od razu lub skorzystać z koła ratunkowego po odjęciu jednego punktu od możliwego do otrzymania, czyli odnalezienia odpowiedzi na naszej stronie internetowej w ciągu 30 sekund). Każdy z uczestników miał sześć podejść. Rzut granatem okazał się dość trudnym zadaniem. Nie wszyscy trafiali do celu.

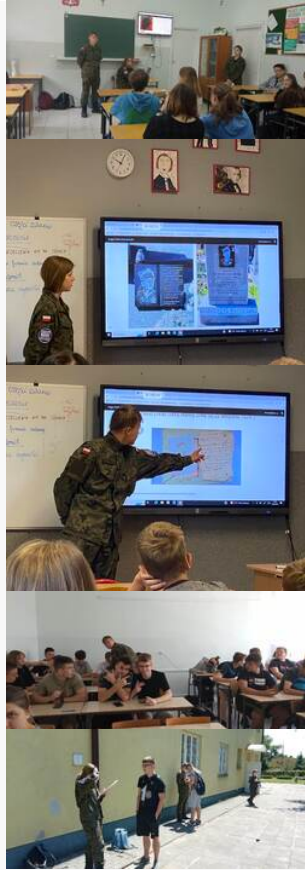
Zwycięzcy konkursu:

1. Krystian T. z Ib LO
2. Mikołaj M.- Ib LO
3. Jakub P.- IIIb LO

Laureaci mieli zapewnione częściowe oceny celujące z historii lub wos-u. Oficjalne wręczenie nagród książkowych i dyplomów nastąpi dopiero podczas zakończenia roku szkolnego.

Obszerna relacja opatrzona zdjęciami znajduje się na szkolnych stronach Facebookowej oraz internetowej
<https://www.facebook.com/ZSIwaszkiewicz>
<https://iwaszkiewicz.edu.pl/test0/index.php>

Zdjęcia

Pliki

